

Terecht of niet

Knock-out bij tandheelkunde

■ Ton Lamers

mr. dr. A.H. Lamers is als docent onderwijsrecht verbonden aan de Open Universiteit.

E-mail: lamers@musiconomie.nl

Inleiding

De waarde van een diploma is mede gelegen in de standaarden waaraan een student moet voldoen om dat diploma te behalen. Het diploma garandeert dat de drager beschikt over vaardigheden en/of inzichten die noodzakelijk zijn om bijvoorbeeld een bepaald beroep te kunnen uitoefenen. Dat ligt bij sommige beroepen meer voor de hand dan voor andere. Het lijkt me, althans dat geldt wel voor ondergetekende, dat je er op moet kunnen rekenen dat de tandarts weet wat hij doet op het moment dat de stoel achterover zakt en de tandarts zegt 'wilt u uw mond openen, alstublieft'.

De zaak die in deze bijdrage wordt besproken betreft het beroep dat een studente tandheelkunde instelde tegen het besluit van de examinator om een studente voor de vijfde (!) kans van een vak inzake praktische vaardigheden te laten zakken (ECLI:NL:RVS:2026:3014).

De zaak

De zaak betreft een vijfde herkansing voor een

praktisch vak. Het tentamen werd afgenomen met een zogenaamd 'knock out-criterium': een beoordelingssysteem waarbij het optreden van een specifieke, vooraf gedefinieerde situatie direct leidt tot het toekennen van een onvoldoende. In dit geval ging het om een criterium dat de patiëntveiligheid moet waarborgen. De examinator constateerde dat de studente op meerdere plaatsen te veel gezond weefsel had weggeboord.

De studente is het niet eens met deze beoordeling en voert in deze zaak bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ARRvS) zes gronden aan, die hieronder afzonderlijk beurtelings worden besproken:

1. Onzorgvuldigheid

Blijkbaar is rondom dit tentamen al eerder geprocedeerd bij de College van Beroep voor de examens (de interne beroepsinstantie, CBE) dat oordeelde dat een volledige herbeoordeling moest plaatsvinden. De studente stelt dat hier-

van geen sprake is geweest en het oordeel onzorgvuldig tot stand is gekomen. Dit betoog slaagt niet omdat bij de eerdere beoordeling blijkaar onvoldoende is gemotiveerd waarom en op welke wijze het knock-out-criterium is toegepast. Bij de herbeoordeling is dit wel afdoende onderbouwt, waarmee de beoordeling voldoende zorgvuldig is.

2. Willekeur en oncontroleerbaarheid

Studente betoogt dat de herbeoordeling willekeurig en oncontroleerbaar is, omdat geen duidelijke grens bestaat tussen het toepassen van het knock-outcriterium en het toekennen van nul punten voor het opofferen van gezond weefsel op het reguliere beoordelingsformulier. De ARRVs oordeelt dat het bestaan van beide mogelijkheden niet maakt dat de beoordeling willekeurig of onvoldoende controleerbaar is. Van belang is dat uit de herbeoordeling blijkt hoe de beoordeling tot stand is gekomen en dat deze inzichtelijk en controleerbaar is gemotiveerd. Dat is hier het geval.

3. Geen onafhankelijke herbeoordeling

Volgens studente is het toetsprotocol onjuist toegepast, omdat het voorschrijft dat één docent het werk beoordeelt, terwijl in dit geval twee docenten hebben beoordeeld. Dit zou de schijn van afhankelijkheid wekken. Ook dit betoog slaagt niet: de studente heeft niet aannemelijk gemaakt dat de docenten vooringenomen waren of zonder de vereiste onafhankelijkheid hebben gehandeld.

4. Schending van het rechtszekerheidsbeginsel

De studente voert aan dat één van de docenten een onjuist beoordelingsformulier heeft gebruikt, met andere beoordelings termen dan het juiste formulier. Daarmee zouden de vooraf kenbare beoordelingscriteria zijn geschonden. De ARRVs oor-

deelt dat, nu meerdere docenten hebben beoordeeld, het enkele gebruik van een onjuist formulier door één docent onvoldoende is om te concluderen dat het rechtszekerheidsbeginsel is geschonden.

5. Reformatio in peius

Het verbod op reformatio in peius houdt in dat een klager door bezwaar of beroep niet in een slechtere positie mag komen dan vóór de procedure. De studente in deze zaak stelt dat zij er slechter uit is gekomen, omdat de herbeoordeling tot een nog lagere score heeft geleid. De ARRVs verwierpt dit betoog: in beide gevallen is een onvoldoende toegekend, waardoor het eindresultaat en daarmee haar rechtspositie niet is verslechterd.

6. Strijd met de goede procesorde

Tot slot klaagt de studente dat het CBE in strijd met de goede procesorde heeft gehandeld door het volledige dossier pas twee dagen voor de zitting ter beschikking te stellen. Ook dit betoog slaagt niet, omdat de studente al over het grootste deel van de processtukken beschikte en het niet aannemelijk is dat de studente door de late toezending in haar procespositie is benadeeld.

Terecht of niet?

Ten eerste dient te worden opgemerkt dat het aanvoeren van maar liefst zes slappe gronden processueel gezien bepaald niet sterk is. Het is een schot hagel met te weinig kruit. Zoals wel vaker ademt deze zaak niets anders dan frustratie van de zijde van de studente die blijkaar meer energie wil steken in het bestrijden van docenten/examinatoren dan het verbeteren van de vereiste vaardigheden.

Uit de uitspraak blijkt dat de studente zich heeft laten bijstaan door een gemachtigde, dat is wellicht een advocaat, een jurist of rechtshulpverlener. De kunst van goed juridisch advies is ook om een cliënt te adviseren verlies

te slikken, snel uit de slachtofferrol te stappen en met hernieuwde energie te werken aan verbetering van wat er mis ging. Daar wordt iedereen beter van.

Ik moet er niet aan denken om ooit in de stoel te belanden van een tandarts die zijn diploma heeft behaald met procederen tegen de uitslag van een tentamen in plaats van werken aan vaardigheden om een goede tandarts te zijn. ■

Gesignaleerd

Vervolgstappen aanpak diplomafraude mbo Nieuwsbericht

Ministerie van OCW, 07-07-2026 | 15:46

De Inspectie van het Onderwijs heeft recent twee themaonderzoeken gepubliceerd naar aanleiding van diplomafraude in de zorg. Deze onderzoeken geven inzicht in de maatregelen die nodig zijn om fraude met diploma's te stoppen. Op 29 juni 2026 stuurde minister Letschert hierover een brief aan de Tweede Kamer.

Fraudebestendig beoordelen

In het onderzoek Van EVC naar diploma beschrijft de inspectie de grandoorzaken van groot-schalige fraude met Erkenning van Verworven Competenties (EVC). Frauduleus verkregen EVC-certificaten werden als 'bewijsstuk' aangeboden bij examencommissies om vrijstellingen te krijgen voor beroepsgerichte onderdelen van de opleiding.

De minister schrijft in de Kamerbrief als reactie hierop dat examencommissies alleen een vrijstelling mogen afgeven als boven alle twijfel verheven is dat een persoon voldoet aan de kwalificatie-eisen. Een 'papier exercitie' is daarvoor niet voldoende. Een eigen actieve beoordeling van de kandidaat door de examencommissie is noodzakelijk en wettelijk vastgelegd. In de Kamerbrief kondigt de minister aan dat onderwijsinstellingen in het najaar van 2026 een handreiking ontvangen. Hierin staat op welke manieren zij bij maatwerktrajecten voor zij-instromers fraudebestendige besluiten kunnen nemen. Ook staat erin hoe zij gebruik kunnen maken van betrouwbare methodes om eerdere leer- en werkervaring te (h)erkennen. De handreiking wordt opgesteld in samenwerking met onderwijsinstellingen en inspectie. Daarnaast wordt het instrumentarium voor de inspectie uitgebreid. Daardoor kan de inspectie beter volgen hoe onderwijsinstellingen vrijstellingen afgeven.

Lees verder: https://www.nieuwsbrievenminocw.nl/actueel/nieuws/2026/07/07/vervolgstappen-aanpak-diplomafraude-mbo?utm_source=chatgpt.com